

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/33/2013
Identifikačné číslo spisu:	8309210255
Dátum vydania rozhodnutia:	12.06.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:8309210255.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu I., bývajúceho v N., zastúpeného JUDr. Jánom Vovčíkom, advokátom v Belej nad Cirochou, Tajch 769/9, proti žalovanému JUDr. Jánovi Ferkovi, súdnemu exekútorovi, Exekútorský úrad Humenné, Partizánska 1057/21, zastúpenému JUDr. Jánom Holotom, advokátom v Snine, Komenského 2791, o zaplatenie 55 927,25 € s prísl., vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 3 C 93/2009, o vylúčení sudcu Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 8 Co 160/2012, takto

rozhodol:

Sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. Martin Fiľakovský nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 8 Co 160/2012 (vec vedená na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 3 C 93/2009).

Odôvodnenie

V konaní o odvolaní (proti rozsudku Okresného súdu Svidník zo 4. októbra 2012 č. k. 3 C 93/2009 - 468) vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 8 Co 160/2012 podaním z 12. mája 2013 (čl. 522 - 526), doplneným podaním zo 4. júna 2013 a doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 7. júna 2013, uplatnil žalobca námietku zaujatosti voči sudcovi - predsedovi senátu 8 Co JUDr. Martinovi Fiľakovskému. Navrhol, aby nadriadený súd (Najvyšší súd Slovenskej republiky) rozhodol o jeho vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Námietku zaujatosti odôvodnil postupom v konaní a rozhodovaní JUDr. Martina Fiľakovského v danej veci (krajský súd rozsudok okresného súdu v predmetnej veci uzneseniami zo 17. januára 2011 a z 15. decembra 2011 zrušil) ako aj vo veci sp. zn. 8 CoE 33/2007 a to na objednávku svojich spolužiakov z vysokoškolského štúdia (Právnickej fakulty v Košiciach) súdneho exekútora JUDr. Jána Ferka a jeho právneho zástupcu JUDr. Jána Holotu. Týmto mal za preukázané, že JUDr. Martina Fiľakovského nemožno považovať za nezávislého, nestranného sudcu k účastníkom konania žalovaného súdneho exekútora JUDr. Jána Ferka a jeho právneho zástupcu JUDr. Jána Holotu. Uviedol, že reálne presvedčenie o tejto skutočnosti nadobudol aj po oboznámení sa s obsahom trestného oznámenia podaného jeho právnym zástupcom vrátane podnetu a sťažnosti podaných na sudcov obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. augusta 2012 pričom citoval stranu 23 trestného oznámenia. Poukázal aj na ďalšie skutočnosti (prezentované mu právnym zástupcom) a týkajúce sa protiprávneho postupu konajúcich súdov v exekučnej veci vedenej

pod sp. zn. 6 Er 333/20003, z ktorých tiež nadobudol presvedčenie, že správanie sudcu JUDr. Martina Fil'akovského je spôsobilým skutkovým dôvodom na námietku zaujatosti a vylúčenie tohto sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Konštatoval, že je nespochybniteľné, že žalovaný súdny exekútor JUDr. Ján Ferko sa pravidelne stretáva s konajúcim sudcom JUDr. Martinom Fil'akovským, telefonicky komunikujú a urobia všetko pre to, aby sa obaja vyhli akejkoľvek zodpovednosti, t.j. zodpovednosti za ich postup a rozhodovanie v uvedených veciach vyplývajúcej z podkladov a písomností tvoriacich obsah spisu (preto nepovažoval za potrebné ich bližšie špecifikovať a objasňovať). Napokon uzavrel (na základe uvedených skutočností), že pretrváva príčinná súvislosť previazanosti sudcu JUDr. Martina Fil'akovského na protistranu - žalovaného súdneho exekútora JUDr. Jána Ferka a jeho právneho zástupcu JUDr. Jána Holotu, ktorá je podľa jeho právneho názoru taká silná, že vedie k porušovaniu zákona zo strany sudcu a to aj za cenu disciplinárneho konania.

Sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. Martin Fil'akovský (predseda senátu 8 Co) vo vyjadrení k námietke zaujatosti uplatnenej žalobcom uviedol, že je pravdivé tvrdenie, že bol spolužiakom JUDr. Jána Ferka a JUDr. Jána Holotu z vysokoškolského štúdia na PF Košice. Zvýraznil však tú skutočnosť, že nie je pravdivé tvrdenie o ich stretávaní sa, či telefonickej komunikácii. Považoval za nemožné zaujať stanovisko k „dôverným informáciám“ uvedeným v námietke zaujatosti a len podotkol, že takýmito vplyvmi na seba pôsobiť nepripustí.

Na vyjadrenie sudcu JUDr. Martina Fil'akovského reagoval žalobca podaním (doplnením námietky) doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 7. júna 2013, v ktorom poukázal aj na skutočnosť, že JUDr. Martin Fil'akovský je spolužiakom tiež s predsedom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Štefanom Harabinom a trval na svojom návrhu na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove, posudzoval opodstatnenosť tvrdenej zaujatosti sudcu tohto súdu JUDr. Martina Fil'akovského z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu vecí, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: 1/ k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, 2/ k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom či negatívnom) pomere k nim, 3/ k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2/.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej nožnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.) alebo na základe návrhu (oznámeneia) samotného sudcu (15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu (iného senátu najvyššieho súdu) vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu (iného senátu najvyššieho súdu) prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu

zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) treba trvať na tom, že sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelených vecí skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezáujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“).

ESLP pri riešení otázky neustrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu treba brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty neustrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napr. Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka neustrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej neustrannosti sa vychádza z prezumpcie neustrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej neustrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napr. Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnej skutočnosti, so zreteľom na ktorú môžu vznikáť pochybnosti o neustrannosti sudcu. Objektívna neustrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezáujatosti (porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná - „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne neustranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (pozri Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt neustrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. k ich právnym zástupcom. Posúdenie neustrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezáujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok neustrannosti súdu (iného senátu najvyššieho súdu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezáujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku neustrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu neustrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybností na neustrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu neustranného. Treba brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu medzi členmi spoločnosti, preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezáujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom stanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a neustranne (I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o neustrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je neustranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce, určujúce je to, či sa môže táto obava považovať za objektívne oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit, že subjektívne hľadisko sudcovskej neustrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej neustrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa neustrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, či sudca určitým, nie nezáujatým vzťahom k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom disponuje.

Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000

Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zmien a doplnkov. Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré neboli v danej veci naplnené.

Sudcov pomer k účastníkom konania alebo k ich zástupcom môže byť založený predovšetkým príbuzenským alebo jemu podobným vzťahom (§ 116 Občianskeho zákonníka), ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský, či naopak nepriateľský, takej intenzity, že sudca nebude schopný nezávisle a nestrannne rozhodovať vo veci.

Žalobca existenciu pochybností o nezaujatosti a nestrannosti sudcu JUDr. Martina Fiľakovského, ktoré sú dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci, vyvodzoval jednak z pomeru (vzťahu) tohto sudcu k žalovanému JUDr. Jánovi Ferkovi a jeho právnomu zástupcovi JUDr. Jánovi Holotovi vyplývajúceho zo skutočnosti, že sú spolužiakmi z vysokoškolského štúdia (Právnickej fakulty v Košiciach) a že sa (pravidelne) stretávajú a telefonicky komunikujú, a jednak z postupu sudcu v konaní a rozhodovaní v predmetnej veci ako aj v ďalších uvedených veciach. Vzťah k účastníkovi konania (žalovanému) a jeho právnomu zástupcovi však sudca nepotvrdil, lebo uviedol: „... je pravdou, že JUDr. Fiľakovský, JUDr. Ferko a JUDr. Holota boli spolužiakmi na PF ÚPJŠ v Košiciach“ a „... tvrdenie žalobcu o stretávaní sa, či telefonickej komunikácii sudcu JUDr. Martina Fiľakovského a žalovaného a jeho právneho zástupcu nie je pravdivé“.

Pokiaľ ide o žalobcom vytykané skutočnosti týkajúce sa rozhodovania JUDr. Martina Fiľakovského či už v danej veci alebo v iných uvedených veciach treba uviesť, že podľa § 14 ods. 3 O.s.p. dôvodom pre vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Vychádzajúc z uvedeného nestrannosť JUDr. Martina Fiľakovského nemôže spochybniť len tá skutočnosť, že sudca JUDr. Martin Fiľakovský a žalovaný JUDr. Ján Ferko a jeho právny zástupca JUDr. Ján Holota absolvovali (pred desaťročiami) vysokoškolské štúdium na Právnickej fakulte v Košiciach (ktoré je predpokladom pre výkon ich povolania sudcu, súdneho exekútora a advokáta). Pre vznik dôvodných pochybností, ktoré by mali za následok vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je totiž nutné, aby deklarovaný vzťah sudcu k účastníkom konania resp. ich zástupcom nadobudol aj vnútorný - emocionálny rozmer vlastný pre existenciu bližšieho osobného vzťahu (v pozitívnom či negatívnom zmysle) predpokladaného ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p., čo nie je daný prípad. Takýto rozmer vzťahu sudcu k účastníkovi konania (žalovanému) a jeho právnomu zástupcovi napokon žalobca ani z ich tvrdenej stretávania sa a telefonického kontaktu nevyvodzoval.

Preto dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prípade sudcu Krajského súdu v Prešove JUDr. Martina Fiľakovského nemožno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti, relevantné z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky neexistuje žiadny dôvod, ktorý by objektívne zakladal pochybnosti o jeho nezaujatosti, nemožno pochybovať o tom, že by voči účastníkom konania nepostupoval nezaujato, neutrálne, že by vec objektívne - podľa svojho vedomia a svedomia - neposúdil so zreteľom na všetky okolnosti významné pre rozhodnutie.

Keďže sudca JUDr. Martin Fiľakovský vo svojom vyjadrení nepotvrdil existenciu právne relevantného vzťahu vylučujúceho ho z prejednávania a rozhodovania veci a ani z obsahu spisu nevyplývajú skutočnosti, ktoré by spochybňovali jeho nezaujatosť, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.